

НЕОБХІДНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОГО ОСВІТЬОГО ПРОЦЕСУ В ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

THE NEED FOR INFORMATION AND COMMUNICATIVE EDUCATIONAL PROCESS IN THE PRACTICE OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Стаття пов'язана з визначенням інформатизації освіти. Основна увага фокусується на сучасних методиках навчання, які і є основою освітніх технологій. Здійснено спробу довести важливість і необхідність впровадження ІКТ в освітній процес. Зазначено напрями оптимізації навчального процесу за допомогою комп'ютерів, інтернет-ресурсів і сучасних технічних засобів. На основі аналізу мотивується актуальність методики та розроблення нових технологій навчання і створення науково обґрунтованої сучасної моделі навчального процесу.

Ключові слова: інформаційні комунікаційні технології, процес навчання, труднощі, нові технології навчання, напрями оптимізації навчального процесу.

Статья сопряжена с определением информатизации образования. Основное внимание фокусируется на современных методиках обучения, которые и являются основой образовательных технологий. Предпринята попытка доказать важность и необходимость внедрения ИКТ в образовательный процесс. Отмечены направления оптимизации учебного процесса с помощью компьютеров, интернет-ресурсов и современных

технических средств. На основе анализа мотивируется актуальность методики и разработки новых технологий обучения и создания научно обоснованной современной модели учебного процесса.

Ключевые слова: информационные коммуникационные технологии, процесс обучения, трудности, новые технологии обучения, направления оптимизации учебного процесса.

The article is based on the definition of informatization in education. The focus is on modern teaching methods, which are the foundation of educational technology. An attempt has been made to prove the importance and necessity of ICT implementation in the educational process. The directions of optimization have been indicated with the help of computers, Internet resources and modern technical means in the educational process. The analysis is motivated by the urgency of methods and development of new learning technologies and creating science-based models of modern educational process.

Key words: information communication technologies, learning process, difficulties, new learning technologies, direction of optimization of educational process.

УДК 378.147.016:811.111

Гречок Л.М.,

старший викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування Чернігівського національного технологічного університету

Кормільцина С.Ю.,

викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування Чернігівського національного технологічного університету

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Сучасний етап розвитку світової спільноти ставить нові підвищені вимоги до рівня підготовки фахівців будь-якого профілю, використання інформаційних і комп'ютерних технологій у професійній діяльності. Вимоги, що зростають, з боку суспільства до підготовки критично мислячої особистості, здатної до безперервного оновлення своїх знань, швидкого перенавчання та зміни сфери застосування своїх здібностей, вимагають створення нових умов і методик навчання, які і є основою нових освітніх технологій. Варто також відзначити роль самопідготовки, що підвищується, під час формування висококваліфікованого фахівця. Ідеться передусім про те, щоб формувати не лише носія знань, а й творчу особистість, здатну використовувати отримані знання для діяльності в будь-якій сфері суспільного життя. А тому громадяни України мають знати іноземні мови на належному рівні та використовувати свої знання в мовному середовищі, адже наша держава перебуває не тільки в географічному осерді Європи, а й на «перетині» освітніх, наукових, технологічних та інших процесів [3, с. 41–60].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Багато психологів і лінгвістів займалися проблемою застосування сучасних інформаційних технологій в освітньому просторі. Наприклад, професор Є.С. Полат, дослідники А.Н. Леонов та Є.І. Маш-

біц. Такі вчені, як Н.П. Аносова, М.А. Бовтенко та багато інших зробили предметом свого дослідження використання сучасних інформаційних технологій у вивченні іноземної мови. Психологи відзначають суперечливі наслідки впливу використання комп'ютера особливо в шкільному віці на розвиток мислення й поведінку особистості. Доктор психологічних наук О.К. Тихомиров зазначає: 1) комп'ютеризація, сприяючи посиленню логічного мислення, супроводжується пригніченням інтелектуального початку в мисленні; 2) комп'ютеризація може дати нові знання, з іншого боку, потужний стимул розвитку зовні престижної мотивації; 3) комп'ютеризація – засіб повного освоєння світу й засіб відходу від нього [1, с. 67, 68].

Зрозуміло, є підстави говорити про необхідність конкретного психофізичного аналізу можливих негативних явищ, що супроводжують інтенсивне впровадження комп'ютерів практично в усі сфери життєдіяльності людини. Але чи може комп'ютер сприяти розвитку творчого мислення? «Безумовно, так!» – констатує професор О.К. Тихомиров. Але розвиток особистості – процес дуже складний, вплив зовнішніх факторів часто буває визначальним, тому застосування такого потужного «зовнішнього органу пам'яті й мислення» має бути під постійним контролем під час організації навчання. Сьогодні все гостріше постає проблема комп'ютерної залежності, впливу комп'ютерних

технологій на морально-емоційний і фізичний розвиток користувачів комп'ютерної техніки та комунікаційних засобів, до яких насамперед належить глобальна мережа Інтернет.

Ще в 1986 році відомий психолог і педагог Н.Ф. Талізїна підкреслювала, що застосування автоматизованих систем у навчанні виправдано лише тоді, коли це призводить до підвищення ефективності навчання [2, с. 344].

Однак вищезгадані праці не в повному обсязі розкривають методики та розробки нових технологій навчання і створення науково обґрунтованої сучасної моделі навчального процесу, чим, власне, зумовлена актуальність обраної теми.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідження є актуальним щодо розроблення нових технологій навчання і створення науково обґрунтованої сучасної моделі навчального процесу.

Мета статті полягає у виокремленні й аналізі інформатизації освіти та використання ресурсів Інтернету в процесі викладання іноземних мов.

Виклад основного матеріалу. Однією з найбільш характерних рис сучасної цивілізації є її інформатизація, підставою якої в будь-якому суспільстві є інформатизація освіти, що ставить нові вимоги до професійних якостей і рівня підготовки майбутніх фахівців. Отже, необхідно вдосконалювати систему підготовки щодо використання інформаційних технологій у професійній діяльності. Комп'ютерні технології та Інтернет призвели до значних змін щодо створення освітніх програм в освітніх закладах [4, с. 13, 15]. Сьогодні фахівець із вищою освітою повинен вільно орієнтуватися у світовому інформаційному просторі, мати необхідні знання й навички пошуку, обробки та зберігання інформації з використанням сучасних інформаційних технологій, комп'ютерних систем і мереж.

Необхідність переходу від традиційної системи освіти до системи відкритої безперервної освіти стає все більш очевидною.

Характерною особливістю застосування інформаційних комунікаційних технологій (далі – ІКТ) в сучасній педагогічній науці є багатоаспектність, що зумовлено багатогранністю програмно-технічних рішень, дидактичних характеристик технологій, тому наявність широкого спектру точок зору на проблему використання в освіті ІКТ очевидна. ІКТ – це об'єкт дослідження для фахівців багатьох наук: технічних; соціально-гуманітарних.

Отже, зростає необхідність створення й методик навчання, які і є основою нових освітніх технологій. Як бачимо, потреба в нових технологіях навчання актуальна. Розглянемо, що ж може дати системі підготовки та підвищення кваліфікації сучасна комп'ютерна техніка й засоби комуніка-

ційної взаємодії суб'єктів освітнього процесу? Що може дати комп'ютер навчальному процесу? Як повинен змінитися процес навчання?

Комп'ютер необхідно розглядати не як просте доповнення до наявних методів навчання, а як «потужний засіб, який має призвести до зміни всіх компонентів навчального процесу, починаючи від змісту й закінчуючи його організаційними формами.

Упровадження комп'ютера в процес навчання вимагає перегляду й удосконалення традиційних методик навчання, розроблення нових технологій навчання, створення науково обґрунтованої сучасної моделі навчального процесу. Використання комп'ютерів у навчальному процесі не тільки розвиває пізнавальну діяльність, а й формує мотиваційне, емоційне, комунікативне середовище.

Вивчення іноземної мови є досить трудомісткою справою. Тому кожному з нас хочеться, щоб результати навчання були виправданими й очікуваними. Для цього варто заздалегідь подумати про те, які труднощі можуть виникнути та як вони будуть вирішуватися у вибраному нами методі навчання. Тут ми поділимося з вами своїми поглядами на причини цих труднощів і досвідом у їх подоланні. Використовуваний нами метод спирається на природні процеси освоєння мови. Багато з нас навчаються роками, але так і не отримують бажаний результат. Вивчати окремо правила і слова – старий, добрий, але не завжди кращий спосіб навчитися вільного спілкування іноземною мовою. Це перетворюється в довгий процес, відірваний від реальної практики застосування мови. Проблема в тому, що такий підхід до мови дробить його на частини.

Нерозуміння на слух пов'язано не тільки з браком практики. Справа в тому, що більшість методик навчання надають мізерно мало уваги одному з найважливіших складників – фонематичному слуху. Це фундамент, передбачений для нас природою й фізіологією мозку, на якому вибудовується в подальшому мова. Немає фундаменту, не буде й вільного спілкування. Іноземні слова забуваються швидше, коли їх намагаються вивчити механічним шляхом. Завдання полягає не в тому, щоб швидко запам'ятати велику кількість слів, а в тому, щоб не забути їх із ще більшою швидкістю! Усі, хто вивчає іноземну мову, стикаються з проблемою забуття. Коли слово потрапляє в короткострокову пам'ять, людина перестає з ним працювати і швидко забуває. Щоб нова інформація закріпилася в довгостроковій пам'яті, потрібні систематичні повторення вивченого матеріалу.

Мовні бар'єри бувають найрізноманітнішими. Один із найпоширеніших бар'єрів виникає тоді, коли ми думаємо рідною мовою, а потім намагаємося перекласти свою думку іноземною мовою. Саме тому навчальні матеріали персональних

програм підготовлені й озвучені носіями мови, професійними лінгвістами та дикторами. Це дає можливість відразу привчатися до живих і природних зразків іноземної мови.

Усі навички (читання, письмо, мовлення і сприйняття на слух) потрібно розвивати одночасно, так як усі ці поняття взаємопов'язані, тому вважаємо, що неправильно концентруватися на одному аспекті.

Фокусуючись на вивченні граматики, ми можемо говорити без помилок, але краще фокусуватися не на граматичних правилах, а на фразах у яскравому контексті. Звичайно, правила граматики важливі, особливо якщо ви плануєте вивчати мову досконально, а не користуватися тільки під час подорожі. В англійській мові прийняті певні мовні звороти, про які забуває багато студентів, намагаючись дослівно перекласти речення з рідної мови англійською.

Сучасні інформаційні технології пропонують такі можливості для вивчення й удосконалення мови в системі освіти: електронна пошта, чат, форум, блог, веб-сайт, електронні дошки оголошень, електронні бібліотеки, доступ до бази даних, голосова пошта, відеоматеріали на різних носіях, електронні підручники на різних носіях, трансляція лекцій і проведення конференцій з використанням Інтернету тощо.

Чат – це текстовий діалог у мережі Інтернет, який можна вести в реальному часі, засіб оперативного спілкування людей через Інтернет. Текстовий варіант чату дає співрозмовникам змогу бачити на моніторах своїх комп'ютерів те, що вони друкують один одному. У педагогічній практиці існує певний досвід використання чатів в освітніх цілях. Під час навчання іноземної мови спілкування в чаті може бути використано викладачем для контролю вивченого матеріалу, а також студентами для спілкування один із одним у процесі роботи над спільними проектами.

Форум – це простір для масового тематичного спілкування, де спеціальним програмним забезпеченням є веб-форум. Форум має набір тем для обговорення й набір учасників форуму. В освіті цей Інтернет-сервіс використовується дуже широко. У навчанні сьогодні форум – найпоширеніша форма спілкування викладача та студента.

Веб-сайт – це сукупність документів приватної особи або організації в комп'ютерній мережі. Метою навчального сайту є доставка навчального й довідкового матеріалу та інформації щодо організації навчального процесу, а також здійснення методичного керівництва роботою студентів. Програми можна використовувати як самостійний інструмент поповнення лексики й повторення граматики, так і як додатковий елемент.

Аудіокнижки та фільми. Ці методи застосовуються для вивчення англійської мови вже досить

давно. Вони дають змогу засвоювати граматичні конструкції, нові слова в контексті, а також особливості вимовляння, інтонації, логічні наголоси тощо. На початку занять краще використовувати аудіокнижки зі скриптом і фільми із субтитрами, поступово можна відмовитися від візуальної опори, а також брати більш складний матеріал.

Відеозв'язок Skype зробив реальними уроки з викладачами з будь-яких куточків планети. За допомогою Skype можна вивчати англійську з носієм мови, отримувати знання дійсно з перших рук. Ресурси цієї системи використовуються не тільки для індивідуальних, а й для групових занять.

Завдяки додатку Easy Ten ви дійсно будете поповнювати лексичний запас як мінімум на 10 слів щодня. Уже вивчивши достатню кількість слів, ви зможете не тільки добре говорити, а й писати листи англійською мовою. Багато часу приділяти додатку не потрібно – до 20 хвилин у день.

Voxy. Основна відмінність цієї програми від усіх інших у тому, що вона в режимі реального часу адаптується під ваші потреби й бажання. Можна підготуватися до TOEFL, вивчити фрази, які можуть стати в нагоді в подорожі, підготуватися до співбесіди. Наставники, які є носіями мови, оперативні в цьому допоможуть. Крім того, додаток щодня оновлюється.

Rosetta Stone. Ця програма допомагає запам'ятовувати нові слова завдяки асоціаціям. Програма оцінювання вимови допоможе студентам навчитися правильно промовляти слова.

15500 Useful English Phrases. Додаток-словник, що містить більше ніж 15 500 цікавих ідіом, які часто використовуються в процесі живого спілкування. Афоризми, слова, порівняння тощо можна вживати під час спілкування на побутовому рівні й у професійно-діловій сфері.

WordBook – English Dictionary & Thesaurus. Справжній скарб, а не просто словник, який може бути на смартфоні: 15 тисяч слів, етимологія 23 тисячі слів, перевірка орфографії й можливість пошуку слів для створення анаграм. Крім того, щодня дається можливість запам'ятовувати слово дня, яке запропонує програма. Словник доступний у режимі офлайн.

Усі додатки створені для людей із різним рівнем англійської мови. Тому можна встановлювати рівень складності, вивчати мову в зручному для студентів режимі й у вільний час. Досить вибрати хоча б один додаток, до якого вони б зверталися щодня.

Основний зміст предмета, який вивчається, може бути представлено на різних носіях, а саме: у вигляді друкованих матеріалів (підручники, посібники, дидактичні матеріали, довідники), текстових і графічних посібників, що розсилаються по комп'ютерних телекомунікаціях, відеокасет,

лекцій, електронних підручників і довідників на лазерних дисках. Незважаючи на швидкий розвиток інформаційних технологій і широкий спектр їх застосування в навчанні, звичайні друковані видання залишаються невід'ємною частиною навчання.

Невід'ємна частина навчання – самонавчання. У процесі самонавчання студент може вивчати матеріал, користуючись друкованими виданнями, відеоматеріалами, електронними підручниками та довідниками. Для організації процесу самонавчання викладач повинен розробити методичні рекомендації користування всіма наявними навчальними матеріалами й забезпечити студентам доступ до електронних бібліотек і баз даних.

Висновки. Отже, комп'ютерні технології стали невід'ємною частиною традиційного навчального процесу. Вони застосовуються також і для навчально-методичного забезпечення самостійної роботи (електронні підручники, навчальні програми тощо), успішно використовуються для контролю якості освіти. Так, комп'ютерне тестування набуло широкого впровадження для проміжного й підсумкового контролю знань учнів усіх рівнів освіти.

Отже, сучасні інформаційні технології дають викладачеві великі можливості для того, щоб застосувати нові форми роботи. У разі залучення в процес навчання сучасних технологій хочеться відзначити важливу роль викладача в цьому процесі.

Інформаційні технології створюють велику інформаційну базу, в якій студент не завжди сам може зорієнтуватися. Перед викладачем вини-

кає завдання такого структурування навчального курсу, яке дасть студентові змогу вибудувати свою індивідуальну траєкторію навчання, залежно від рівня володіння іноземною мовою, що допоможе підвищити мотивацію до навчання та оптимізувати навчальний процес.

Отже, комп'ютерні технології широко розповсюджено як у науці, так і в освіті. Причому для успішного здійснення цих видів діяльності особливе значення має можливість ефективного використання інформаційних ресурсів в навчальному середовищі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Тихомиров О.К. Основні психолого-педагогічні проблеми комп'ютерної освіти. *Питання психології*. 1986. № 5. С. 67–68.
2. Тализіна Н.Ф. Управління процесом засвоєння знань. 2-е видання. Москва: МГУ, 1984. 344 с.
3. Карамушка Л. Принцип гуманізації управління як один з провідних принципів освітнього менеджменту. *Освіта і управління*. 2002. № 4. С. 41–60.
4. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності в системах освіти України / Л. Даниленко, В. Довбищенко, Ю. Мальований, О. Ночвінова та ін. *Педагогічна газета*. № 10 (64). С. 13–15.
5. Семенова И.Н., Слепухин А.В. Методика использования информационно-коммуникационных технологий в учебном процессе: учебное пособие / под ред. Б.Е. Стариченко. Екатеринбург: УГПУ, 2013. Ч. 2: Методология использования информационных образовательных технологий. 150 с.
6. Пиаже Ж. Избранные психологические труды. Москва, 1994. 680 с.